

ระเบียบกระทรวงยุติธรรม

ว่าด้วยบทบาทและวิธีการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติ

และบทบาทของภาคประชาชน

พ.ศ. ๒๕๖๐

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบว่าด้วยบทบาทและวิธีการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติ และบทบาทของภาคประชาชน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๔ (๑๑) มาตรา ๑๗ วรรคสาม และมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยบทบาทและวิธีการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติและบทบาทของภาคประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๐”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“การแก้ไขฟื้นฟู” หมายความว่า การนำมาตรการหรือวิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการปรับเปลี่ยนแก้ไข และเสริมสร้างทัศนคติ ความคิด และพฤติกรรม รวมถึงการสงเคราะห์ผู้กระทำผิด เพื่อให้ผู้กระทำผิดมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น

“สอดส่อง” หมายความว่า ไปเยี่ยมเยียน ติดตาม สอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือ ตักเตือน หรือดำเนินการใด ๆ เพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติปฏิบัติตามเงื่อนไขและสามารถแก้ไขปรับปรุงตนเองได้

“การสงเคราะห์” หมายความว่า การดำเนินการตามมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙

“อาสาสมัครคุมประพฤติ” หมายความว่า ผู้ซึ่งอธิบดีกรมคุมประพฤติแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติตามพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙

“ภาคประชาชน” หมายความว่า บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เข้ามาทำงานร่วมกับกรมคุมประพฤติ

“ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ” หมายความว่า ผู้ต้องหา จำเลย นักโทษเด็ดขาด หรือบุคคลอื่นซึ่งมีกฎหมายกำหนดให้เข้าสู่กระบวนการสืบเสาะและพินิจของพนักงานคุมประพฤติ

“ผู้ถูกคุมความประพฤติ” หมายความว่า ผู้ต้องหา จำเลย นักโทษเด็ดขาด หรือบุคคลอื่นที่ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจ กำหนดให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กฎหมายบัญญัติภายใต้การคุมความประพฤติของพนักงานคุมประพฤติ

“ผู้กระทำผิดภายหลังปล่อย” หมายความว่า ผู้พ้นจากการคุมประพฤติ ผู้ได้รับการปล่อยตัวเมื่อพ้นโทษ ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เด็กหรือเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวพ้นจากการฝึกอบรมครบตามคำพิพากษาแล้ว

ข้อ ๕ ให้ปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความวินิจฉัยปัญหาเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ลักษณะ ๑

บทบาทและวิธีการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติ

หมวด ๑

บทบาทของอาสาสมัครคุมประพฤติ

ข้อ ๖ อาสาสมัครคุมประพฤติมีบทบาทในการช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติ ดังนี้

(๑) แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

(๒) ติดตาม ดูแลช่วยเหลือ สงเคราะห์ ผู้กระทำผิดหรือผู้ได้รับการสงเคราะห์

(๓) แสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำผิด

(๔) ส่งเสริมสนับสนุนภารกิจของกรมคุมประพฤติ

(๕) มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม

(๖) บทบาทหน้าที่อื่นตามที่อธิบดีกรมคุมประพฤติดมอบหมาย

ทั้งนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่ ตาม (๑) – (๖) ให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของพนักงานคุมประพฤติ

หมวด ๒

วิธีการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติ

ส่วนที่ ๑

สอดส่อง แก้ไขฟื้นฟู สงเคราะห์ผู้กระทำผิด

ข้อ ๗ การมอบหมายงานให้อาสาสมัครคุมประพฤติดำเนินการช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติให้พิจารณาตามความจำเป็น เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ และความพร้อมของอาสาสมัครคุมประพฤติ

กรณีมอบหมายงานคดีให้พิจารณาตามความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ศักยภาพ และปริมาณคดีที่มีอยู่ในความรับผิดชอบของอาสาสมัครคุมประพฤติ

ข้อ ๘ เมื่ออาสาสมัครคุมประพฤติได้รับมอบหมายงานคดีสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติ ให้อาสาสมัครคุมประพฤติดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- (๑) ตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสาร ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น และวางแผนการทำงาน
- (๒) แนะนำตนเอง พร้อมแสดงบัตรประจำตัวอาสาสมัครคุมประพฤติ
- (๓) สอบถาม และบันทึกรายละเอียดการออกสอดส่องตามแบบรายงานที่กรมคุมประพฤติกำหนด
- (๔) รายงานผลการสอดส่องให้สำนักงานคุมประพฤติทราบตามที่พนักงานคุมประพฤติกำหนด

การเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ ที่ผู้ถูกคุมความประพฤติพักอาศัยหรือทำการงาน หรือมีความเกี่ยวข้องด้วย ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของเคหสถานหรือสถานที่นั้นก่อน

ข้อ ๙ กรณีผู้ถูกคุมความประพฤติประสบปัญหาจำเป็นที่ต้องได้รับการแก้ไขในด้านการประกอบอาชีพ ด้านความประพฤติ ด้านจิตใจ หรือปัญหาอื่นใดที่ส่งผลต่อการแก้ไขฟื้นฟู ให้อาสาสมัครคุมประพฤติให้คำปรึกษา แนะนำ ตักเตือนผู้ถูกคุมความประพฤติ เพื่อแก้ไขฟื้นฟูให้กลับตนเป็นพลเมืองดีและปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติ

ข้อ ๑๐ กรณีผู้ถูกคุมความประพฤติจำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ ให้อาสาสมัครคุมประพฤติรายงานไปยังสำนักงานคุมประพฤติเพื่อให้การสงเคราะห์ต่อไป

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง อาสาสมัครคุมประพฤติอาจให้การสงเคราะห์ตามกำลังความสามารถ

ข้อ ๑๑ กรณีอาสาสมัครคุมประพฤติประสบปัญหาในการปฏิบัติงานที่ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานต่อไปได้ หรือมีพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป ให้อาสาสมัครคุมประพฤติรายงานและส่งเอกสารทั้งหมดให้สำนักงานคุมประพฤติโดยเร็ว

ข้อ ๑๒ อาสาสมัครคุมประพฤติที่รับคดีแล้วไม่รายงานผล หรือไม่ได้แจ้งผลให้พนักงานคุมประพฤติทราบตามระยะเวลาที่กำหนด ให้พนักงานคุมประพฤติสอบถามความคืบหน้าในการดำเนินการ หรืออาจออกไปพบเพื่อสอบถามปัญหาอุปสรรค หรือข้อขัดข้องในการดำเนินการ

หากอาสาสมัครคุมประพฤติรับคดีแล้วไม่สามารถปฏิบัติงานที่อยู่ในความรับผิดชอบได้ ให้พนักงานคุมประพฤตินำหนังสือขอยกเลิกการมอบหมายงาน และให้อาสาสมัครคุมประพฤติส่งข้อมูลกลับสำนักงานคุมประพฤติทันที

ข้อ ๑๓ เมื่ออาสาสมัครคุมประพฤติปฏิบัติงานคดีตามที่รับมอบหมายเสร็จสิ้นให้รายงานผล และจัดส่งเอกสารทั้งหมดให้สำนักงานคุมประพฤติ เพื่อรวบรวมและบันทึกผลการปฏิบัติงาน

ส่วนที่ ๒

การติดตาม เยี่ยมเยียน และการสงเคราะห์ผู้กระทำผิดภายหลังปล่อย

ข้อ ๑๔ เมื่ออาสาสมัครคุมประพฤติได้รับมอบหมายให้ออกไปติดตาม เยี่ยมเยียนผู้กระทำผิดภายหลังปล่อย ให้อาสาสมัครคุมประพฤติดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

(๑) ตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสาร ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น และวางแผนการทำงาน

(๒) แนะนำตนเอง พร้อมแสดงบัตรประจำตัวอาสาสมัครคุมประพฤติ

(๓) สอบถามและบันทึกรายละเอียดการติดตาม ตามแบบรายงานที่กรมคุมประพฤติกำหนด

(๔) รายงานผลการดำเนินการให้สำนักงานคุมประพฤติทราบตามที่พนักงานคุมประพฤติกำหนดไว้ การเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ ที่ผู้กระทำผิดภายหลังปล่อย พักอาศัยหรือทำการงาน หรือมีความเกี่ยวข้องด้วย ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของเคหสถานหรือสถานที่นั้นก่อน

ข้อ ๑๕ อาสาสมัครคุมประพฤติต้องให้คำปรึกษา แนะนำผู้กระทำผิดภายหลังปล่อยเพื่อให้กลับตนเป็นพลเมืองดี และไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ

ข้อ ๑๖ ในกรณีที่ผู้กระทำผิดภายหลังปล่อย จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ ให้อาสาสมัครคุมประพฤตรายงานไปยังสำนักงานคุมประพฤติเพื่อให้การสงเคราะห์ต่อไป

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง อาสาสมัครคุมประพฤติอาจให้การสงเคราะห์ตามกำลังความสามารถ

ข้อ ๑๗ เมื่ออาสาสมัครคุมประพฤติดำเนินการติดตาม เยี่ยมเยียนและให้การสงเคราะห์ผู้กระทำผิดภายหลังปล่อยเสร็จสิ้น ให้รายงานผลและจัดส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องให้สำนักงานคุมประพฤติเพื่อรวบรวมและบันทึกผลการปฏิบัติงาน

หากอาสาสมัครคุมประพฤติไม่รายงานผลหรือไม่ได้แจ้งผลให้ทราบตามระยะเวลาที่กำหนด ให้พนักงานคุมประพฤติดูแลความคืบหน้าในการดำเนินการหรือออกไปพบเพื่อสอบถามปัญหาอุปสรรคข้อขัดข้องในการดำเนินการ

เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคสองแล้ว อาสาสมัครคุมประพฤดียังไม่รายงานผลให้ทราบ ให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการขอยกเลิกการมอบหมายงาน และให้อาสาสมัครคุมประพฤติส่งข้อมูลกลับสำนักงานคุมประพฤติดังที่

ส่วนที่ ๓

แสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำผิด

ข้อ ๑๘ การมอบหมายให้อาสาสมัครคุมประพฤติช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริง พนักงานคุมประพฤติดูแลพิจารณาตามความจำเป็น ความรู้ ความสามารถ ศักยภาพ และปริมาณคดีที่มีอยู่ในความรับผิดชอบ โดยอาจพิจารณามอบหมาย ดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจสอบที่พักอาศัยและสภาพแวดล้อมของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ

(๒) สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับนักโทษเด็ดขาด ที่ได้รับการพิจารณาพักการลงโทษ หรือลดวันต้องโทษจำคุก

ข้อ ๑๙ เมื่ออาสาสมัครคุมประพฤติได้รับมอบหมายให้ออกไปแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ อาสาสมัครคุมประพฤติต้องดำเนินการ ดังนี้

(๑) ตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสาร ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น และวางแผนการทำงาน

(๒) แนะนำตนเอง พร้อมแสดงบัตรประจำตัวอาสาสมัครคุมประพฤติ

(๓) สอบถามและบันทึกรายละเอียดข้อมูล ตามแบบรายงานที่กรมคุมประพฤติกำหนด

(๔) รายงานผลการแสวงหาข้อเท็จจริงให้สำนักงานคุมประพฤติทราบ

การเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของเคหสถานหรือสถานที่นั้นก่อน

ข้อ ๒๐ หากอาสาสมัครคุมประพฤติไม่รายงานผลให้ทราบภายในระยะเวลาที่กำหนด หรืออาสาสมัครคุมประพฤติมีเหตุขัดข้องไม่สามารถปฏิบัติงานได้ ให้พนักงานคุมประพฤตินำหนังสือขอยกเลิกการมอบหมายงาน และให้อาสาสมัครคุมประพฤติส่งข้อมูลกลับสำนักงานคุมประพฤติทันที

ส่วนที่ ๔

ส่งเสริมสนับสนุนภารกิจของกรมคุมประพฤติ

ข้อ ๒๑ อาสาสมัครคุมประพฤติเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานตามภารกิจของกรมคุมประพฤติ ดังนี้

(๑) สนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อการแก้ไขฟื้นฟู

(๒) สร้างเครือข่ายในการแก้ไข ฟื้นฟู สงเคราะห์ผู้กระทำผิดและผู้กระทำผิดภายหลังปล่อย

(๓) เผยแพร่ความรู้และประชาสัมพันธ์ภารกิจกรมคุมประพฤติ และกระทรวงยุติธรรม และช่วยเหลืองานอื่น ๆ ตามที่กรมคุมประพฤติหรือกระทรวงยุติธรรมมอบหมาย

ส่วนที่ ๕

การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม

ข้อ ๒๒ อาสาสมัครคุมประพฤตินำส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม ดังนี้

(๑) สอดส่อง ดูแล เฝ้าระวัง แจ้งเบาะแสการกระทำความผิดกฎหมายภายในชุมชน

(๒) ให้ความรู้หรือจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือของประชาชน ในการป้องกันตนเอง และรักษาความสงบเรียบร้อยภายในชุมชน

(๓) ร่วมคิดและวางแผนกับบุคคล ชุมชน หรือหน่วยงานอื่นในการจัดกิจกรรม เพื่อป้องกัน อาชญากรรมในชุมชน

(๔) บำเพ็ญประโยชน์และประพฤติตนเป็นตัวอย่างให้แก่สังคม

ลักษณะ ๒

บทบาทและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

หมวด ๑

บทบาทของภาคประชาชน

ข้อ ๒๓ ภาคประชาชนมีบทบาท ดังนี้

(๑) แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

(๒) สงเคราะห์ผู้กระทำความผิดและผู้กระทำความผิดภายหลังปล่อย

(๓) สนับสนุนการดำเนินงานตามภารกิจกรมคุมประพฤติ

ทั้งนี้ การปฏิบัติหน้าที่ตาม (๑) – (๓) ให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของพนักงานคุมประพฤติ

หมวด ๒

การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

ข้อ ๒๔ กรมคุมประพฤติมีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนภาคประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมภายใต้ การกำกับดูแลของพนักงานคุมประพฤติ ดังต่อไปนี้

(๑) ในการแก้ไขฟื้นฟูและการสงเคราะห์เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดทวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ

(๒) ในการสร้างเครือข่ายร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน เพื่อช่วยเหลือภารกิจ ของกรมคุมประพฤติ

(๓) มีส่วนร่วมอื่น ๆ ตามที่ได้รับการประสานจากสำนักงานคุมประพฤติ

ลักษณะ ๓

การกำกับดูแลอาสาสมัครคุมประพฤติและภาคประชาชน

ข้อ ๒๕ สำนักงานคุมประพฤติมีบทบาทในการกำกับ ดูแล ติดตามการปฏิบัติงาน ของอาสาสมัครคุมประพฤติ และส่งเสริมหน่วยงาน องค์กรและภาคประชาชน ให้เข้ามามีส่วนร่วม ในภารกิจของกรมคุมประพฤติ

ข้อ ๒๖ กรมคุมประพฤติมีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมหรือการดำเนินงานของอาสาสมัครคุมประพฤติ และส่งเสริมหน่วยงาน องค์กรและภาคประชาชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในภารกิจของกรมคุมประพฤติ

ประกาศ ณ วันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐

สุวพันธุ์ ตันยุวรรธนะ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม